

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

Н А К А З

17.10.2011 N 548

Міністерстві

Зареєстровано в

юстиції України
9 листопада 2011 р.
за N 1279/20017

**Про затвердження Інструкції з профілактики
та ліквідації захворювання птиці
на хворобу Ньюкасла**

Відповідно до Закону України "Про ветеринарну медицину" ([2498-12](#)), Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого Указом Президента України від 23.04.2011 N 500 ([500/2011](#)), **Н А К А З У Ю:**

1. Затвердити Інструкцію з профілактики та ліквідації захворювання птиці на хворобу Ньюкасла (далі - Інструкція), що додається.

2. Державній ветеринарній та фітосанітарній службі України подати цей наказ на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та забезпечити його тиражування та надсилання установам ветеринарної медицини в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

3. Керівникам територіальних органів Держветфітослужби довести цю Інструкцію до відома ветеринарних лікарів на місцях та забезпечити контроль за її виконанням.

4. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Державного департаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики України від 31.01.2006 N 6 ([z0131-06](#)) "Про затвердження Інструкції з профілактики та ліквідації захворювання птиці на хворобу Ньюкасла", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 13.02.2006 за N 131/12005.

5. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра аграрної політики та продовольства України Сеня О.В.

Міністр
М.В.Присяжнюк

ПОГОДЖЕНО:

Перший заступник Голови -
Голова ліквідаційної комісії
Державного комітету України
з питань регуляторної
політики та підприємництва
Г.Яцишина

Заступник Міністра екології
та природних ресурсів України
І.Л.Вільдман

Перший заступник Міністра
охорони здоров'я України
Р.О.Моїсеєнко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства аграрної
політики та продовольства
України
17.10.2011 N 548

Міністерстві

Зареєстровано в
юстиції України
9 листопада 2011 р.
за N 1279/20017

ІНСТРУКЦІЯ
з профілактики та ліквідації захворювання
птиці на хворобу Ньюкасла

I. Загальні положення

1.1. Ця Інструкція визначає порядок проведення профілактичних заходів спеціалістами ветеринарної медицини щодо недопущення захворювання птиці на хворобу Ньюкасла, порядок проведення ветеринарно-санітарних заходів у випадках спалаху хвороби Ньюкасла у птахогосподарствах незалежно від форми власності та серед дикої птиці, порядок використання продукції птахівництва, одержаної в неблагополучних птахогосподарствах щодо хвороби Ньюкасла, та є обов'язковою для виконання фізичними та юридичними особами, у власності яких є свійська птиця або інша птиця, що утримується

В неволі, та діяльність яких пов'язана з утриманням та обігом птиці (далі - власник), спеціалістами ветеринарної медицини, діяльність яких здійснюється у сфері птахівництва.

1.2. Хвороба Ньюкасла (псевдочума, азіатська чума курей, хвороба Філарет, хвороба Ранікхет) - Newcastle disease (*Pseudopestis avium*, *Avian pneumoencephalitis*) - це особливо небезпечне висококонтагіозне інфекційне захворювання свійської птиці (особливо родини курячих), спортивних голубів та іншої птиці, що утримується в неволі, яке визиває вірус, що знаходиться в групі PMV-1 з індексом інтрацеребральної патогенності у добових курчат понад 0,7 та характеризується ураженнями центральної нервової системи, респіраторних, вісцеральних органів, високою смертністю.

1.3. Збудником хвороби Ньюкасла є РНК - вмісний вірус, який належить до родини Paramyxoviridae, підродина Paramyxovirinae роду Rubulavirus. На сьогодні нараховують 9 серологічних груп параміксовірусів, яким присвоєні назви від PMV-1 до PMV-9. Усі штами вірусів, що визивають хворобу Ньюкасла птиці, відносяться до групи PMV-1. Крім цього, серйозні захворювання можуть визивати віруси, які відносяться до серогруп PMV-2 та PMV-3. Віріон сферичної або циліндричної форми має оболонки. Вірус збудника

має
гемаглютинуючі властивості щодо еритроцитів птиці, амфібій та рептилій, а також еритроцитів людини, миші та мурчака (морської свинки). Здатність аглютинувати еритроцити великої та дрібної рогатої худоби, свиней та коней варіює і залежить від штаму збудника. Вірус добре репродукується на 9-11-добових курячих ембріонах та на культурі клітин.

1.4. Збудник хвороби Ньюкасла стабільний у діапазоні рН середовища 2,0-10,0, чутливий до альдегідів, поверхнево-активних речовин, поліамідів, стійкий до хлороформу, ефіру. Вірус термолабільний: гине при нагріванні до температури 60-75 град.С за 30 хвилин, у тушках курей при витримуванні їх у гарячій воді, температура якої сягає 90-95 град.С, - за 40 хвилин, а при температурі 100 град.С - за кілька секунд. У тонких кірках пташиного посліду під дією прямих сонячних променів вірус гине за 48-72 години. У навколишньому середовищі при температурі +18-21 град.С, вологості 64-76% може зберігатися 15-75 діб. При температурі -2-4 град.С в інфікованих тканинах вірус зберігається більше року, у заморожених тушках птиці - до 6 місяців. у пташниках при температурі від +5 до +19 град.С вірус життєздатний протягом 5 місяців. У висушених інфікованих органах птиці при температурі +18 град.С вірус активний протягом двох років.

В інфікованих органах, які консервовані 50% розчином гліцерину з рН 7,2, вірус зберігає свою активність при температурі +4-8 град.С більше року.

Збудник хвороби не втрачає вірулентності при сублімаційному висушуванні, стійкий до багаторазових циклів "заморожування - розморожування" та висушування, що сприяє збереженню збудника у навколишньому середовищі.

В інкубаційних яйцях вірус вірулентний протягом усього періоду інкубації та викликає загибель інфікованих велогенними штамами ембріонів вже через 30-60 годин після зараження, мезогенними штамами - через 60-90 годин, лентогенними штамами вірусу - більше ніж 90 годин. Під дією парів формальдегіду на поверхні шкаралупи вірус гине протягом 1 години, 0,5% їдкого натру - за 20 хвилин, у 2% розчині хлорного вапна з 1% активного хлору - за 10 хвилин.

При дії 3% розчину формальдегіду, 1% водного розчину їдкого натру, 3-4% розчину фенолу, 1-2% розчину віркону, 2% розчину гіпохлориту натрію у пташниках вірус гине протягом 24 годин, а при використанні 2% розчину формальдегіду або 3% хлорного вапна - за 48 годин.

1.5. Хворобою Ньюкасла найчастіше хворіють свійські та дикі птахи родини курячих, але спалахи інфекції також відмічають серед

куріпок, фазанів, павичів, голубів, горобців, ворон, тетеруків, шпаків, страусів, папуг, чапель, сорок, пугачів, орланів та у більше ніж 30 видів інших птахів.

У людини вірус може викликати пригнічення, серозні кон'юнктивіти та риніти.

1.6. Джерелом інфекції є хвора, перехворіла птиця та в інкубаційному (прихованому) періоді хвороби, яка виділяє вірус з послідом, носовим та трахеальним слизом, з видихуванням повітрям, інфіковані трупи, не знезаражені тушки, боєнські відходи, відходи інкубації, пух, перо, інкубаційні та харчові яйця.

Зараження відбувається при контакті хворої птиці зі здоровою та трансваріально. Носіями збудника хвороби можуть бути пасивно імунні курчата, інфіковані в перші дні життя. Свійські гуси та качки при спільному утриманні з хворими курми клінічно не хворіють, але можуть бути прихованим джерелом інфекції - латентні вірусоносії.

Пластинчатодзьобі види птиці - лебеді, баклани, олуші, чаплі, дикі качки та гуси є природним резервуаром вірусу хвороби Ньюкасла.

Захворювання має горизонтальний та вертикальний шляхи передачі. Збудник хвороби Ньюкасла може розповсюджуватися через інфіковані повітря, воду, корм, пил, перо, пух, одяг обслуговуючого персоналу, тару, транспорт, обладнання тощо.

Механічними переносниками інфекції можуть бути синантропна птиця, коти, собаки, гризуни, клопи, мухи, перські кліщі та інші.

Трансмісивний шлях передачі збудника здійснюється через клопів (у них вірус життєздатний до 12 діб), аргасових кліщів (*Argas persicus* - до 10 місяців), гамазових кліщів (до 8 місяців) тощо.

1.7. Інкубаційний період хвороби триває від 2-5 днів до 21 дня. Форма перебігу хвороби залежить від патогенності штаму вірусу, виду, віку та імунобіологічного стану птиці. Різні ізоляти та штами вірусу хвороби Ньюкасла викликають захворювання різної важкості в одного носія, наприклад у курей хвороба Ньюкасла може протікати в гострій, підгострій, латентній або безсимптомній формах.

Кожен штам вірусу викликає специфічний клінічний перебіг захворювання в інфікованої птиці:

- вісцеротропні везогенні - викликають гострий перебіг з геморагічним ураженням шлунково-кишкового тракту та високою смертністю;
- нейротропні везогенні - гострий перебіг з високою смертністю з респіраторними та неврологічними симптомами;
- мезогенні штами - респіраторні розлади зі смертністю молоді птиці;
- лентогенні - викликають субклінічне респіраторне захворювання;

асимптоматичні кишкові - субклінічне кишкове захворювання, яке протікає скрито.

Клінічне захворювання курей, інфікованих пневмовірусом птахів, називають синдромом "опухлої голови", а в індиків - "ринотрахеїтом індиків".

1.8. Вірус хвороби Ньюкасла може бути в усіх виділеннях хворої птиці, а також в органах, крові, яйцях тощо.

1.9. Клінічні симптоми при спалаху хвороби Ньюкасла, яка викликана вірулентним вірусом збудника, у більшості випадків починаються апатією, прискореним диханням та слабкістю, а закінчуються прострацією і загибеллю. У птахів, які не загинули на початку захворювання, спостерігається діарея із зеленкуватими виділеннями, тремор мускулатури, викривлення шиї, параліч лап та крил, опістотонус, а потім - загибель птиці.

При зараженні нейротропними везикулярними штамами вірусу спостерігаються неврологічні симптоми, а через 1-2 дні раптово починається важке респіраторне захворювання. Яйценосність різко знижується, але діарея відсутня. Загибель птиці може досягати 100%, але частіше смертність дорослої птиці сягає до 50%, а у молодняку - 90%.

Мезогенні штами вірусу хвороби Ньюкасла при польовій інфекції викликають респіраторне захворювання. У дорослої птиці спостерігається зниження яйценосності протягом декількох

тижнів.

Можуть проявлятися нервові симптоми. Загибель домашньої птиці не висока, за виключенням дуже молоді птиці. Важкість перебігу хвороби зростає за рахунок ускладнення супутніми захворюваннями.

Слабо вірулентні віруси у дорослих курей не викликають захворювання. У молодняку спостерігаються важкі респіраторні захворювання, які призводять до смерті, якщо одночасно відбулося інфікування більш патогенними штамми La Sota, які ускладнюють захворювання.

Клінічні ознаки в індиків менш виражені, ніж у курей.

Гуси та качки легко інфікуються вірусом хвороби Ньюкасла, але не сприйнятливі до серогруп, які вважаються найбільш вірулентними для курей.

У більшості видів диких птахів хвороба перебігає з клінічними ознаками, подібними у курей.

Віруси серотипу PMV-2 викликають у курей та індиків слабо виражені респіраторні або безсимптомні захворювання, але в індиків хвороба може перебігати з ознаками респіраторного синуситу, підвищеним рівнем смертності та зниженням несучості.

Серед свійської птиці вірус серотипу PMV-3 визиває захворювання лише індиків. При цьому спостерігається у них швидке зниження несучості з появою великої кількості білих яєць, та інколи супроводжується слабкими респіраторними ознаками.

У невакцинованій групі курчат (1-30 днів) хвороба реєструється з [14-15](#) дня життя, коли дія материнського імунітету

закінчується. Хвороба в них протікає переважно в гострій формі. Хвора птиця пригнічена, скупчується, не приймає корм та воду, температура тіла підвищується до 44 град.С, у курчат спостерігають паралічі кінцівок, скривлення шиї, кругові рухи голови, тремор. Птиця видає каркаючі звуки, дихання важке, в ротовій та носовій порожнинах накопичується багато слизистого ексудату, з'являється діарея, послід при цьому зеленого кольору, інколи з домішками крові. Загибель курчат спостерігається в перші 4-5 днів після зараження, смертність сягає 100%. На 8-10 день захворювання падіж значно знижується.

У птиці старше 60-денного віку клінічний перебіг хвороби частіше буває підгострий. При цьому хвора птиця стає малорухливою, в'ялою, у неї спостерігаються параліч кінцівок та шиї, респіраторні симптоми і діарея, знижується апетит, птиця не поїдає добової норми кормів. Несучки зменшують або зовсім припиняють відкладати яйця. У птиці 45-60 - денного віку смертність становить до 90%, а у птиці старшого віку - 10-50%.

Безсимптомна форма хвороби у дорослої птиці проходить без клінічних ознак, але супроводжується виділенням збудника в зовнішнє середовище; захворювання діагностується серологічними та вірусологічними дослідженнями.

У вакцинованої птиці лентогенні штами вірусу викликають незначні ураження респіраторного тракту (кашель) та

репродуктивних органів (оворііти, сальпінгіти) із значним зниженням на 22 день захворювання яйцenessності (до 50%). Однак чим вищі поствакцинальні титри антитіл, тим в більш легкій формі проходить перебіг хвороби. При високому рівні антитіл птиця хворіє легко, з відсутньою гибеллю чи зниженою смертністю та з незначною втратою продуктивності.

Перехворіла птиця часто стає латентним вірусоносієм.

1.10. Характер клінічних ознак та патологоанатомічні зміни залежать від штаму та патотипу інфікуючого вірусу, виду птиці та інших факторів.

При патологоанатомічному розтині трупів птиці, у якій спостерігали хворобу Ньюкасла в гострій формі, відмічають запалення слизових оболонок всіх внутрішніх органів, катарально-геморагічний ентерит, нефрит, трахеїт, набряк легенів, пневмонію, гіперплазію селезінки. Характерними ознаками є геморагічний провентрикуліт у вигляді крововиливів на слизовій оболонці на межі залозистого та м'язового шлунків (геморагічний обідок) та дифтеритичне запалення залоз (бутони) на Баугінієвій заслінці в зоні біфуркації сліпих відростків. Стінка залозистого шлунка потовщена, вивідні протоки залоз набухлі. У тонкому відділі кишечника - вогнища некрозу та ерозії п'єрових бляшок, у товстому відділі - слизова оболонка геморагічно або дифтеритично запалена.

У курей та індиків, інфікованих везикулярними вірусами у період яйцекладки, у черевній порожнині присутні яєчні маси. Оваріальні фолікули часто в'ялі і дегенеративні.

Печінка, жовчний міхур, епікард мають крововиливи, у серцевій сорочці - накопичення серозно - геморагічного ексудату.

Можливі крововиливи та блідість репродуктивних органів птиці.

У спинному та головному мозку можуть відмічатися явища набряку та гіперемії, а на поверхні та в товщі м'язів - крововиливи.

При респіраторній формі хвороби відмічають опухання шкіри голови, гіперемію та слизу у гортані, трахеї, пневмонію. При цьому характерні крововиливи на слизовій оболонці залозистого шлунка та бутони в сліпих відростках кишечника птиці зустрічаються значно рідше.

При інфікуванні слабо вірулентними штамами можуть розвиватися аеросакуліти і ущільнення повітроносних мішків. При цьому часто виділяється катаральний казеозний ексудат.

При безсимптомній формі хвороби в дорослої птиці часто спостерігають жовтковий перитоніт, гепатит, аеросакуліт, сальпінгіт.

Крововиливи на слизовій оболонці шлунково-кишкового тракту зустрічаються рідко.

II. Діагностика хвороби Ньюкасла

2.1. Діагноз на хворобу Ньюкасла встановлюють на підставі

епізоотологічних даних, клінічних ознак, результатів патолого-анатомічного розтину, серологічних та вірусологічних лабораторних досліджень, включаючи виділення та ідентифікацію збудника з наступним визначенням його патогенності.

2.2. Для дослідження направляють свіжі трупи (не пізніше 10 годин після загибелі) або хвору птицю (не менше 5 голів з пташника, вигулу, вольєра, партії або населеного пункту), внутрішні органи (легені з трахеєю, селезінку, печінку, серце, кишечник, включаючи вмістище, нирки), голову, головний мозок (у замороженому вигляді або в 50% розчині гліцерину), ексудат черевної порожнини, 25 проб сироваток крові від птиці кожного пташника / населеного пункту. Відбирають мінімум 20 мазків з трахеї та клоаки, проби посліду тощо. У випадку, коли в господарстві утримується невелика кількість птиці (40-60 голів), то проби для дослідження відбираються від всієї птиці.

Також направляють інкубаційні яйця та завмерлі ембріони.

Транспортують патматеріал у термосі (ємності) з льодом, в герметично закритій тарі.

Зразки біоматеріалів від птахів можна зберігати до 2 діб при температурі +4 град.С або до 7 діб при температурі -18+-2 град.С, для більш тривалого зберігання їх заморожують при температурі - 70 град.С.

Сироватка крові може зберігатись при температурі +4 град.С до 5 днів, після чого її заморозують до температури - 18+-2 град.С.

Трахеальні та клоакальні змиви доставляють до лабораторії з дотриманням холодогового режиму: негайне охолодження після відбору проб з використанням пакетів льоду або холодоелементів з гелю та транспортування в межах 24 годин до державної лабораторії ветеринарної медицини.

Для проведення дослідження методом полімеразної ланцюгової реакції (далі - ПЛР) допускається зберігання відібраного матеріалу від птахів протягом 24 годин при температурі від +2 до +8 град.С або до 7 діб при температурі - 18+-2 град.С.

2.3. Лабораторні дослідження на хворобу Ньюкасла проводять в державних акредитованих лабораторіях ветеринарної медицини.

2.4. Експрес-тестами виявлення вірусу хвороби Ньюкасла є:
метод флюорестуючих антитіл на повздовжніх зрізах трахеї (реакція імунофлюоресценції);
пероксидазний метод на зрізі мозку з використанням антитіл; виявлення антитіл у невакцинованої птиці (реакція затримки гемаглютинації - РЗГА) або твердофазний іmunно-ферментний аналіз - ІФА для виявлення антитіл до вірусу хвороби Ньюкасла; метод ПЛР.

2.5. Виділення вірусу на курячих ембріонах або лабораторних тваринах з наступною його ідентифікацією.

2.6. Визначення вірулентності штаму за індексом інтрацеребральної патогенності та індексом внутрішньовенної патогенності.

2.7. У випадку виявлення у птиці антитіл до вірусу субтипу 1 (PMV-1) проводять повне епізоотичне обстеження та лабораторні дослідження біоматеріалу.

2.8. При отриманні позитивного результату (ПЛР, вірусологічний) патолого - біологічний матеріал та ізоляти з вірусом хвороби Ньюкасла направляють у Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи для підтвердження.

2.9. Наявність вірусу хвороби Ньюкасла визнається, коли вірус птиці був виділений та ідентифікований як такий або характерна для такого типу вірусу вірусна РНК була виявлена в птиці чи при дослідженні одного з продуктів птахівництва.

2.10. Діагноз хвороби Ньюкасла птиці вважається встановленим при наявності одного чи кількох критеріїв: клінічних ознак захворювання, характерних патолого-анатомічних змін та виділення вірусу хвороби Ньюкасла та визначення його вірулентності або якщо виявлено наявність множинних базових амінокислот, було встановлено на рівні С-термінальної функції протеїну F2, а також фенілаланіну

на рівні залишку 117 N-термінальної фракції протеїну F1. Під терміном "множинні базові амінокислоти" мають на увазі наявність мінімум трьох амінокислот, відповідних аргініну або лізину між залишками 113 та 116. За відсутності показника множинних базових амінокислот необхідно характеризувати виділений вірус шляхом визначення індексу інтрацеребральної патогенності. При цьому нумерація залишків амінокислот ведеться, починаючи з N-термінальної фракції амінокислотної частки ділянки нуклеотидної частки (ділянки) гена F0, а залишки 113-116 відповідають залишкам від - 4 до - 1 від ділянки кліважу.

III. Профілактичні заходи з біобезпеки

3.1. 3 метою охорони птахогосподарств і територій населених пунктів від занесення збудника хвороби Ньюкасла керівники та спеціалісти ветеринарної медицини птахогосподарств незалежно від форм власності зобов'язані суворо виконувати вимоги, передбачені Ветеринарно-санітарними правилами для птахівницьких господарств і вимогами до їх проектування, затвердженими наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 03.07.2001 N 53 ([z0565-01](#)), зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 05.07.2001 за N 565/5756 (далі - Ветеринарно-санітарні правила), цією Інструкцією та іншими нормативно-правовими актами.

3.2. Власники свійської птиці особистих селянських господарств зобов'язані виконувати положення Ветеринарно-санітарних вимог утримання птиці в особистих селянських господарствах, затверджених наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 19.12.2006 N 100 ([z0042-07](#)), зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 19.01.2007 за N 42/13309, а також вимоги цієї Інструкції та інших нормативно-правових актів з питань ветеринарної медицини птахівництва.

Для цього необхідно:
здійснювати господарські та ветеринарні заходи, які забезпечують попередження виникнення захворювання птиці;
на вимогу спеціалістів ветеринарної медицини надавати свійську птицю для проведення клінічного огляду, проведення щеплень, відбору біоматеріалу для проведення лабораторних досліджень тощо;
повідомляти спеціалістів ветеринарної медицини про усі випадки захворювання/загибелі птиці або про не властиву їм поведінку;
до прибуття спеціалістів ветеринарної медицини ізолювати птицю, підозрілу у захворюванні.

3.3. Ввезення в Україну з території інших держав добових курчат, інкубаційних яєць, живої птиці, продукції птахівництва, продуктів тваринного походження та кормів здійснюється

відповідно до Ветеринарних вимог щодо імпорту в Україну об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду, затверджених наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 14.06.2004 N 71 ([z0768-04](#)), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 23.06.2004 за N 768/9367.

3.4. Завезену в птахогосподарство птицю ставлять на профілактичний карантин.

3.5. Власники та спеціалісти ветеринарної медицини птахогосподарств організують захист господарства від занесення збудника хвороби Ньюкасла, а у разі спалаху - недопущення розповсюдження хвороби в регіоні.

Для цього забезпечують:
завезення інкубаційних яєць, птиці тільки з територій та птахогосподарств, благополучних щодо інфекційних захворювань;
проведення інкубації завезених яєць в окремому інкубаторії в умовах надійної ізоляції від інкубаційних яєць, одержаних у даному птахогосподарстві;
недопущення змішування в інкубаційних та вивідних інкубаторах яєць, доставлених з різних птахогосподарств;
дезінфекцію інкубаційних яєць перед закладкою в інкубатор парами формальдегіду відповідно до вимог Інструкції з проведення санітарної обробки-дезінфекції, дезінсекції та дератизації

об'єктів птахівництва, затвердженої наказом
Державного
департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної
політики
України від 20.06.2007 N 69 ([z0813-07](#)), зареєстрованої
в
Міністерстві юстиції України 13.07.2007 за N 813/14080 (далі
-
Інструкція з проведення санітарної обробки-
дезінфекції,
дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва),
або
ветеринарними препаратами, які відповідно до Положення
про
державну реєстрацію ветеринарних препаратів,
затвердженого
постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2007 N
1349
([1349-2007-п](#)), зареєстровані в Україні (далі -
Ветеринарні
препарати), згідно з настановами щодо їх застосування або з
ДСТУ
4655:2006 "Яйця інкубаційні. Технологія
передінкубаційного
оброблення. Основні параметри";
вирощування ремонтного молодняка ізольовано від
дорослої
птиці, суворе дотримання термінів міжциклових
профілактичних
перерв перед посадкою кожної наступної партії птиці,
проведення
якісної підготовки приміщень до посадки наступної партії
птиці,
підтримання високої санітарної культури в пташниках,
інкубаторії
та інших виробничих приміщеннях.

3.6. Вибірку курчат яєчних і м'ясних кросів проводять
через
504-512 годин, індичат легких і важких кросів - відповідно
через
650-672 години, каченят - через 612-620 годин, гусенят -

через
696-710 годин після виходу інкубатора на режим інкубації.

3.7. Трупн птиці, відходи інкубації утилізують у спеціально обладнаному цеху утилізації. При цьому забезпечують повне знезараження відходів інкубації.

За відсутності обладнаного цеху утилізації трупн птиці та відходи інкубації знищують.

3.8. Керівники та спеціалісти ветеринарної медицини організують:

виконання зоогігієнічних та ветеринарно-санітарних вимог при транспортуванні, утриманні та годівлі птиці, будівництві об'єктів птахівництва; організують роботу птахопідприємств у закритому режимі, підтримують у робочому стані ветеринарно-санітарні об'єкти (санпропускники, дезбар'єри, дезкилими тощо); періодичне проведення аерозольної дезінфекції приміщень у присутності птиці відповідно до вимог Інструкції з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#)) розчином молочної кислоти, резорцину, йодтриетиленгліколю чи іншими засобами, що зареєстровані в Україні і рекомендовані для цієї мети; складування посліду на спеціальних ізольованих майданчиках з наступним його знезараженням біотермічним або іншими методами.

3.9. Транспорт і тару, які використовували для перевезення курчат, відходів інкубації, дезінфікують після

кожного використання або, якщо дезінфекція тари неможлива, її спалюють.

3.10. Всю сприйнятливую птицю до хвороби Ньюкасла птахогосподарств усіх форм власності, у тому числі птицю особистих селянських господарств населених пунктів, в обов'язковому порядку щеплюють згідно з планом проведення протиепізоотичних заходів.

3.11. Для специфічної профілактики захворювання птиці на хворобу Ньюкасла використовують живі та інактивовані вакцини, які зареєстровані в Україні, згідно з настановами щодо їх застосування.

3.12. Державний орган управління ветеринарною медициною або державна установа ветеринарної медицини, що входить до системи державної служби ветеринарної медицини України (далі - державний орган управління ветеринарною медициною), організовує проведення серологічного контролю напруги імунітету птиці щодо хвороби Ньюкасла в птахогосподарствах, особистих селянських господарствах, який проводиться відповідно до Інструкції із серологічного контролю рівня антитіл до вірусу ньюкаслської хвороби птиці в реакції затримки гемаглютинації (РЗГА), затвердженої наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 27.04.2005 N 38 ([z0700-05](#)), зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 30.06.2005

за
N 700/10980.

Надалі кожен вікову групу птахів досліджують на наявність групового імунітету через кожні два місяці, направляючи на дослідження 25 проб сироваток крові з кожного пташника або населеного пункту.

Перше дослідження молодняку на наявність антитіл проводять не пізніше 14-денного віку, а також через 3 тижні після щеплення.

Контроль за напругою імунітету птахів в племінних птахогосподарствах проводять щомісяця.

3.13. Ветеринарно-санітарний контроль птахопоголів'я населених пунктів здійснюється відповідно до чинного законодавства, при цьому проводиться постійне спостереження за клінічним станом птахів, вибіркове дослідження в лабораторіях ветеринарної медицини крові та відібраних зразків посліду, мазків з трахеї, синусів, клоаки (у разі загибелі птаха - патматеріалу).

3.14. У птахогосподарстві постійно проводять заходи щодо знищення гризунів, ектопаразитів і не допускається залітання диких, синантропних птахів у пташники, кормоцехи тощо.

3.15. Держветфітослужба України організовує проведення моніторингових досліджень серед дикої, синантропної птахи та птахи особистих селянських господарств на наявність антитіл до збудника хвороби Ньюкасла в регіоні розміщення птахогосподарства та в

критичних регіонах.

IV. Заходи при підозрі інфікування чи контамінування птиці вірусом хвороби Ньюкасла

4.1. У випадку появи підозри щодо інфікування
чи

контамінування птиці вірусом хвороби Ньюкасла (значна
загибель
птиці, різке зниження продуктивності, поява клінічних ознак
тощо)

відповідний державний інспектор ветеринарної медицини
повинен

терміново разом з спеціалістами лабораторії ветеринарної
медицини

провести:

епізоотичне обстеження всієї підозрюваної у
захворюванні
птиці;

розтин трупів у спеціально відведеному місці;
організувати відбір проб для проведення
лабораторного
тестування;

направити біоматеріал у лабораторію ветеринарної медицини;
організувати виконання першочергових заходів щодо
недопущення
розповсюдження інфекції та мінімізації її наслідків.

4.2. Відповідний головний державний інспектор
ветеринарної
медицини своїм розпорядженням може встановити карантинні
обмеження
та застосувати всі або окремі ветеринарно-санітарні заходи, але
не
довше ніж на 72 години.

4.3. До очікування остаточного лабораторного висновку
щодо
властивостей збудника відповідний головний державний
інспектор
ветеринарної медицини оголошує птахогосподарство (ферму,

пташник),
двір неблагополучним і вводить карантинні обмеження, за якими забороняється:
переміщення добового молодняку, інкубаційних яєць, харчових яєць, дорослої птиці, яєць з пташника, двору, ферми, де виникла підозра на захворювання птиці, та обслуговуючого їх персоналу, без відповідного рішення;
вивезення/ввезення живої птиці в птахогосподарства та її реалізація населенню;
реалізація продукції птахівництва у вільній торгівлі та вивезення з території птахогосподарства (без рішення відповідного головного державного інспектора ветеринарної медицини) продукції птахівництва, кормів, посліду, інвентарю, підстилки та іншого, що могло б бути інфіковане збудником хвороби Ньюкасла;
доступ сторонніх осіб на територію птахогосподарства, двору без дозволу державного органу управління ветеринарною медициною.

4.4. За умовами обмеження дозволяється:
інкубація яєць від умовно здорової птиці інших пташників для потреб птахогосподарства під ретельним наглядом лікаря ветеринарної медицини, який контролює показники виводу птиці та якість молодняку;
вивезення харчових яєць після дезінфекції на промислові харчові підприємства (які у своїх технологіях при виробництві продукції застосовують високі температури) або для знищення;
шкаралупа після переробки таких яєць знищується;

забій умовно здорової птиці інших пташників з дотриманням ветеринарно-санітарних вимог.

Ветеринарно-санітарну оцінку м'яса птиці проводять згідно з Правилами передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів, затвердженими наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 07.06.2002 N 28 ([z0524-02](#)), зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 21.06.2002 за N 524/6812 (далі - Правила передзабійного ветеринарного огляду).

4.5. Спеціалісти ветеринарної медицини проводять комплекс заходів по локалізації та недопущенню розповсюдження вірусу хвороби Ньюкасла:

- ізоляцію птиці;
- облік усіх видів свійської птиці, яка є в птахогосподарстві;
- установлюється щоденний ветеринарно-санітарний контроль за клінічним станом, динамікою перебігу хвороби та загибелі птиці; визначається щодо кожного виду кількість загиблої птиці з клінічними ознаками та без них тощо;
- проводиться облік всієї отриманої птиці, у тому числі добового молодняку, у період підозри хвороби Ньюкасла;
- облаштовуються засоби дезінфекції на виході і вході із пташників та в'їзді і виїзді із птахогосподарства;
- проводиться вимушена дезінфекція згідно з Інструкцією з проведення санітарної обробки-дезінфекції, дезінсекції та

дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#)).

4.6. У птахогосподарстві проводять систематичне вибраковування та забій некондиційної та малопродуктивної птиці, аерозольну дезінфекцію повітря (у присутності птиці) через кожні 3-5 днів парами молочної кислоти, триетиленгліколю, резорцину або іншими препаратами згідно з настановами щодо їх застосування.

4.7. Птиця, що загинула, підлягає патолого-анатомічному розтину з подальшим направленням патологічного матеріалу до державної лабораторії ветеринарної медицини.

Трупи загиблої птиці спалюють у спеціально відведеній зоні.

4.8. Пух та пір'я, отримані під час забою птиці, а також послід та підстилку знезаражують або знищують.

4.9. Переміщення людей, тварин, транспорту та обладнання із/в птахогосподарство допускається державним органом управління ветеринарною медициною при дотриманні умов біобезпеки та видачі відповідних ветеринарних документів.

4.10. Державний інспектор ветеринарної медицини застосовує відповідні ветеринарно-санітарні заходи в інших птахогосподарствах, якщо є підозра їх контакту з птахогосподарством, де є підозра у захворюванні птиці на хворобу Ньюкасла.

4.11. Ветеринарні заходи, зазначені в цьому розділі, проводяться до того часу, доки лабораторними тестами не буде виключено / підтверджено захворювання птиці на хворобу Ньюкасла.

V. Заходи з ліквідації хвороби Ньюкасла

5.1. При встановленні захворювання птиці на хворобу Ньюкасла керівники птахогосподарств незалежно від форм власності, спеціалісти ветеринарної медицини, які обслуговують ці птахогосподарства, власники птиці негайно інформують відповідного головного державного інспектора ветеринарної медицини району, міста, області.

5.2. Державна надзвичайна протиепізоотична комісія (далі - ДНПК) оголошує птахогосподарство (ферму, пташник, двір), у якому встановлено хворобу Ньюкасла, неблагополучним і вводить карантин.

5.3. З дати оголошення неблагополучним птахогосподарства та введення карантину ДНПК починає постійно працювати, здійснює оперативний контроль, керівництво і координацію діяльності органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій і власників птиці, пов'язаних із ліквідацією хвороби Ньюкасла, та недопущення її поширення.

5.4. Відповідним державним інспектором ветеринарної медицини розробляється план проведення протиепізоотичних заходів,

направлених на локалізацію та ліквідацію хвороби Ньюкасла в неблагополучному пункті (зоні).

5.5. Навколо неблагополучного птахогосподарства встановлюється загрозна зона радіусом не менше 3 км, яка є частиною зони спостереження, мінімальний радіус якої становить 10 км.

При запровадженні вказаних зон враховуються географічні, адміністративні, екологічні та епізоотологічні фактори, а також результати моніторингових досліджень.

5.6. У птахогосподарстві (фермі, пташнику), дворі, незалежно від його форм власності застосовують стемпінг-аут: вся хвора та підозрювана на захворювання на хворобу Ньюкасла птиця забивається під контролем спеціалістів ветеринарної медицини. Забій птиці проводиться безкровним методом та знищується шляхом спалювання у визначеній ДНПК зоні. Також проводиться знищення яєць (інкубаційних та харчових).

5.7. Здорову птицю з благополучних пташників забивають на м'ясо; ветеринарно-санітарну оцінку м'яса птиці після забою проводять згідно з Правилами передзабійного ветеринарного огляду ([z0524-02](#)), забій птиці проводять з дотриманням Ветеринарно-санітарних правил ([z0565-01](#)) під контролем спеціалістів ветеринарної медицини з наступною дезінфекцією

місць

забою, інвентарю та обладнання.

За відсутності у птахогосподарствах забійного цеху птицю вивозять на птахопереробні підприємства.

5.8. У випадку, коли спалах хвороби Ньюкасла відбувся у птахогосподарстві, де є кілька виробничих одиниць, ДНПК частково відмінняє проведення вищезазначених заходів (в тому числі стемпінг - аут птиці) у тих виробничих одиницях, де немає підозри захворювання птиці на хворобу Ньюкасла, за умови, що таке стадо птиці гарантовано ізольоване і часткова відміна не ставить під загрозу боротьбу з хворобою.

5.9. У неблагополучних пунктах щодо хвороби Ньюкасла забороняються:

- вигул птиці за межами пташників;
- переміщення птиці всередині птахогосподарства (ферми, відділення, зони);
- використання для інкубації яєць з неблагополучних ферм, відділень, зон та одержання чи завезення птиці для вирощування в неблагополучному птахогосподарстві;
- вивезення інкубаційних яєць та птиці в інші птахогосподарства;
- вивезення і реалізація птиці та птахопродукції у вільній торговельній мережі;
- вивезення кормів, обладнання та інвентарю з неблагополучних пташників та з території неблагополучного

птахогосподарства
(ферми, відділення), двору;
відвідування неблагополучного птахогосподарства,
двору
сторонніми особами.

5.10. У випадку, коли свійська птиця була забита в період
від
можливої дати занесення збудника хвороби Ньюкасла до
початку
прийняття заходів, продукти забою відслідковуються і
знищуються
під державним контролем та наглядом.

5.11. Харчові яйця, отримані в період
передбаченого
інкубаційного періоду і які були вивезені за
межі
птахогосподарства, відслідковуються і знищуються.

5.12. Інкубаційні яйця, які були отримані в період
від
можливої дати занесення збудника хвороби Ньюкасла до
початку
прийняття заходів і вивезені за межі
птахогосподарства,
відслідковуються і знищуються.

5.13. Молодняк, який вже вилупився з таких яєць, ізолюється
і
підлягає державному нагляду.

5.14. Продукти забою птиці, яйця, пух та пір'я
при
захворюванні птиці на хворобу Ньюкасла знищують шляхом
спалювання.

5.15. Питання про використання клінічно здорової
птиці
неблагополучних птахогосподарств вирішує державний
орган
управління ветеринарною медициною на підставі

результатів
лабораторних досліджень.

З метою прискорення ліквідації хвороби Ньюкасла рішенням відповідного головного державного інспектора ветеринарної медицини району (області) за згодою власника птахогосподарства допускається забій усієї птиці відділення, ферми, птахогосподарства, не чекаючи закінчення строку технологічного утримання експлуатації птиці.

5.16. За рішенням державного органу управління ветеринарною медициною допускається клінічно здоровий молодняк неблагополучного птахогосподарства дорощувати до відповідних кондицій та потім забивати на м'ясо при дотриманні відповідних ветеринарно-санітарних вимог.

Пух і перо, отримані від забою даної птиці, дезінфікують та реалізують на загальних підставах.

5.17. Облік птиці, яка захворіла, загинула та була знищена, ведеться у епізоотичному журналі птахогосподарства. За кожним фактом знищення птиці складаються відповідні акти.

5.18. Виходячи з оцінки ризику можливості розповсюдження вірусу, допускається не знищувати птицю (якщо є гарантія, що вона не інфікована) у випадку, коли спалах хвороби Ньюкасла відбувся у птахогосподарстві (цирку, зоопарку, у парку з дикими тваринами, в місцях, де утримується птиця для наукових цілей чи з метою збереження зникаючих видів птиці, рідких порід птиці), при

умові,
що це не ставить під загрозу боротьбу з хворобою.

Дана птиця ізолюється таким чином, щоб вона не мала контакту з інфікованою, дикою чи синантропною птицею, та підлягає ветеринарно-санітарному нагляду і лабораторному тестуванню щодо вірусу хвороби Ньюкасла.

5.19. Після проведення знищення птиці приміщення, в яких вона розміщувалася, територія, обладнання, транспортні засоби, які використовувалися для перевезення птиці, послід тощо знезаражуються згідно з Інструкцією з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#)).

5.20. Дезінфекції також підлягають усі транспортні засоби, що були задіяні у неблагополучному пункті. Усі ймовірно інфіковані вірусом відходи, корм, сміття, дерев'яні сідала, годівниці з рештками корму, малоцінний дерев'яний інвентар, картонні коробки, прокладки, ящики для транспортування яєць підлягають знищенню (спалюванню).

Обладнання, інвентар, зворотна тара з пластику або металу дезінфікуються аерозольним або вологим методом, розчином формальдегіду чи іншими ветеринарними препаратами, що пройшли державну реєстрацію для їх обігу та використання в Україні відповідно до Ветеринарних препаратів, дозволених для

використання
та рекомендованих при хворобі Ньюкасла.

Знезараження проводять відповідно до Інструкції з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#)).

5.21. У випадку виникнення хвороби в міській зоні вводять карантин залежно від ступеня поширення інфекції на окремі вулиці, квартали, місто.

5.22. При виникненні хвороби Ньюкасла на м'ясопереробних підприємствах вводиться карантин на термін, протягом якого буде проведено забій всього сприйнятливо до даної хвороби поголів'я птиці, що знаходиться на території підприємства, спеціальну переробку всієї продукції птахівництва, та проводиться санація виробничих приміщень і території підприємства (механічне очищення, дезінфекція, дезінсекція, дератизація). Забій птиці та вивезення тушок проводиться з дотриманням вимог, передбачених цією Інструкцією. Спеціалісти ветеринарної медицини, що обслуговують птахопереробні підприємства, зобов'язані негайно повідомити про появу хвороби Ньюкасла птахогосподарствам-постачальникам, чия птиця протягом останніх 10 днів надійшла для забою на дане птахопереробне підприємство.

5.23. При встановленні захворювання на хворобу Ньюкасла у

птиці, яка знаходиться у особистих селянських господарствах, усю хвору і підозрювану в захворюванні птицю неблагополучних дворів умертвляють безкровним методом та спалюють; умовно здорову птицю сусідніх дворів забивають, тушки проварюють і використовують для харчування.

Пух, пір'я і внутрішні органи забитої птиці спалюють.

Сприйнятливо до хвороби птицю неблагополучного населеного пункту щеплюють проти хвороби Ньюкасла вакцинами, керуючись при цьому настановами щодо їх застосування.

5.24. У неблагополучному і сусідніх з ним пташниках, на вигулах, у підсобних приміщеннях, дворах проводять ретельне механічне очищення і дезінфекцію згідно з Інструкцією з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#)).

5.25. Карантин у неблагополучному пункті (зоні) тощо, у якому було встановлено хворобу Ньюкасла, знімають через 21 день за умови, що:

проведений комплекс ветеринарно-санітарних заходів, що включає стемпінг-аут, та одержано висновок державної лабораторії ветеринарної медицини про відсутність циркуляції епізоотичного штаму вірусу хвороби Ньюкасла в карантинному осередку.

5.26. При виділенні штаму вірусу хвороби Ньюкасла з індексом інтрацеребральної патогенності вище 0,7 або нижче 1,2 у

стаді
свійської птиці, у якої не спостерігаються клінічні ознаки
хвороби
Ньюкасла, але встановлено, що даний ізолят вірусу є штамом,
який
використовується в атенуйованій живій вакцині проти
хвороби
Ньюкасла, за цим птахогосподарством державним органом
управління
ветеринарною медициною встановлюється державний нагляд протягом
30
днів з можливою частковою відміною вищезазначених
карантинних
обмежень.

Така птиця повинна утримуватися безпосередньо в
даному
птахогосподарстві, дворі, але допускається відповідним
державним
інспектором ветеринарної медицини її вивезення безпосередньо
на
забійне підприємство.

5.27. Власники свійської птиці, та/або спортивних голубів,
та/або іншої птиці, яка утримується в неволі, зобов'язані
надавати
державному органу управління ветеринарною медициною
інформацію
щодо надходження/вивезення свійської птиці, яєць; інформацію
про
участь спортивних голубів у змаганнях або виставках.

5.28. Власники птиці, які займаються перевезенням
або
реалізацією свійської птиці, спортивних (поштових) голубів
або
птиці, яка утримується в неволі, надають державному
органу
управління ветеринарною медициною повну інформацію
щодо
переміщення такої птиці.

5.29. Навколо птахогосподарства, в якому птиця захворіла на хворобу Ньюкасла, встановлюється зона захисту радіусом 3 км, яка є частиною зони спостереження радіусом не менше 10 км. При встановленні зон враховують географічні, адміністративні, екологічні та епізоотичні фактори, а також результати моніторингових досліджень.

5.30. Якщо епізоотичним обстеженням підтверджено, що при спалаху хвороби Ньюкасла відсутні ознаки горизонтального розповсюдження інфекції, розмір захисної зони і зони спостереження та термін їх дії можуть бути скорочені згідно з рішенням ДНПК за поданням відповідного головного державного інспектора ветеринарної медицини.

VI. Ветеринарно-санітарні заходи у контактних господарствах

6.1. Епізоотичним обстеженням при спалаху хвороби Ньюкасла птиці спеціалістами ветеринарної медицини встановлюються контактні птахогосподарства. ДНПК організовує проведення ветеринарно-санітарних заходів у контактних птахогосподарствах до того часу, поки не буде встановлено відсутність вірусу хвороби Ньюкасла.

6.2. Залежно від епізоотичного обстеження за рішенням ДНПК в контактних птахогосподарствах застосовуються заходи, передбачені

розділом V цієї Інструкції.

6.3. В контактному птахогосподарстві забороняється переміщення птиці, за винятком транспортування її безпосередньо на бойню, яка знаходиться під державним контролем та наглядом, для термінового забою. Перед відправкою птиця підлягає клінічному огляду відповідним державним інспектором ветеринарної медицини для виключення наявності у неї клінічних проявів хвороби Ньюкасла.

6.4. Спеціалістів ветеринарної медицини бойні завчасно попереджають про транспортування вказаної птиці на забій. На птахопереробному підприємстві птицю утримують ізольовано, забивають окремо від іншої, продукти забою зберігають окремо. При переробці такої птиці дотримуються відповідних ветеринарно-санітарних вимог.

6.5. Державний інспектор ветеринарної медицини обмежує проведення вказаних заходів у тих частинах птахогосподарства, які розміщені окремо і птиця утримується ізольовано та обслуговується окремим персоналом.

6.6. Обмеження переміщення птиці вводиться на 21 день з дати можливої останньої контамінації птиці, але вказані обмеження повинні застосовуватися не менше 7 діб.

6.7. Якщо є підозра, що спортивні голуби чи голуб'ятні

контаміновані збудником хвороби Ньюкасла, державний інспектор ветеринарної медицини вводить необхідні обмеження (у тому числі і переміщення голубів), які виключають розповсюдження інфекції. Переміщення голубів за межі голуб'ятні обмежується протягом 21 доби.

6.8. У процесі проведення заходів у контактному птахогосподарстві (голуб'ятні) відбираються зразки біоматеріалу і проводяться лабораторні дослідження на наявність/відсутність вірусу хвороби Ньюкасла.

6.9. Після встановлення відсутності збудника хвороби Ньюкасла і в подальшому можливості контамінації птиці вірусом у контактному господарстві зупиняється виконання ветеринарно-санітарних заходів та проводиться санація приміщень, території, знезараження обладнання тощо згідно з розділом V цієї Інструкції.

VII. Ветеринарно-санітарні заходи в зоні захисту

7.1. У зоні захисту спеціалісти ветеринарної медицини проводять:

облік усіх птахогосподарств, у яких утримується свійська птиця;

епізоотичне обстеження поголів'я птиці, за необхідності відбираються трупи/біоматеріали та направляють їх у лабораторії ветеринарної медицини;

організують постійний клінічний огляд птиці
птахівничих
ферм та присадибних господарств з метою вчасного виявлення
хвороби
Ньюкасла та недопущення його розповсюдження серед птиці
зони
захисту.

7.2. У птахогосподарствах зони захисту птицю утримують
у
закритих приміщеннях з виконанням вимог Ветеринарно-
санітарних
правил ([z0565-01](#)) для птахівницьких господарств і вимог до
їх
проектування. Якщо це неможливо, то птицю переводять в
інші
приміщення на території птахогосподарства, де був би
відсутній
контакт з іншою птицею.

7.3. Не допускається контакт свійської птиці з дикою
та
синантропною птицею.

7.4. Облаштовують засоби дезінфекції на виході і вході
із
пташників та в'їзді і виїзді із птахогосподарства.

7.5. Відвідування птахогосподарств сторонніми
особами
обмежується.

За необхідності відвідування території сторонніми
особами
повинні виконуватись вимоги біозахисту, які направлені
на
недопущення занесення та розповсюдження вірусної інфекції.

7.6. Не допускається завезення/вивезення птиці
в
птахогосподарство без відповідних супровідних
ветеринарних

документів.

7.7. У зоні захисту при переміщенні продукції птахівництва

необхідно дотримуватися таких вимог:

забороняється перевозити живу птицю, яйця, тушки та іншу продукцію птахівництва із птахогосподарств автошляхами та залізницею (за виключенням внутрішньогосподарських доріг)

обласного та міжнародного значення;

не допускається транспортування м'яса птиці із бойні, м'ясопереробних підприємств, холодильних складів, якщо м'ясо, отримане від птиці з птахогосподарств, які входять у зону захисту, отримане за 21 день до першого виявлення захворювання птиці, і не зберігалось окремо від м'яса із птахогосподарств зони захисту, виробленого після цієї дати.

Заборона транспортування продуктів птахівництва не розповсюджується на транзит їх через зону захисту без зупинки і розвантаження.

7.8. В окремих випадках допускається пряме перевезення

свійської птиці із птахогосподарства, розміщеного в зоні захисту,

на забій у спеціально виділену бойню при дотриманні таких вимог:

клінічного обстеження птиці офіційним лікарем ветеринарної

медицини не раніше 24 годин до відправки птиці;

негативних результатів серологічних досліджень на хворобу

Ньюкасла біоматеріалу від птиці;

перевезення свійської птиці транспортом,
опломбованим державним інспектором ветеринарної медицини чи під його наглядом;
ізолюваного утримання птиці із зони захисту і забій
її окремо в кінці зміни з наступними очисткою і
дезінфекцією забійного цеху;
продукти забою птиці із зони захисту не змішують з іншими і
направляють на переробку з використанням високих температур згідно
з Правилами передзабійного ветеринарного огляду ([z0524-02](#)).

7.9. Допускається перевезення однодобових курчат та
птиці перед початком яйцекладки із птахогосподарства зони захисту
в ізолювані приміщення птахогосподарства, що розташовані за
межами зони захисту, за наявності супровідних ветеринарних документів
при дотриманні таких вимог:
курчата та птиця перед початком яйцекладки перевозяться
транспортом, опломбованим державним інспектором ветеринарної
медицини чи під його наглядом;
під час транспортування і в птахогосподарствах призначення
дотримуються відповідних заходів біобезпеки;
після прибуття однодобових курчат та птиці перед початком
яйцекладки у птахогосподарство призначення вони знаходяться
під контролем спеціалістів державної ветеринарної служби;
у птахогосподарстві призначення однодобові курчата та
птиця перед початком яйцекладки утримуватимуться не менше 21 доби та
під державним наглядом.

7.10. Допускається пряме транспортування інкубаційних яєць із птахогосподарства в інкубаторій, який розташований в зоні захисту, чи із птахогосподарства зони захисту у інкубаторій, розташований поза межами зони, лише за рішенням відповідного головного державного інспектора ветеринарної медицини при дотриманні таких умов:

батьківське стадо, звідки транспортуються яйця, проінспектоване в установленому порядку і в ньому не виявлено підозри на хворобу Ньюкасла птиці; інкубаційні яйця та тару дезінфікують; інкубаційні яйця перевозяться транспортом, опломбованим державним інспектором ветеринарної медицини чи під його наглядом; під час транспортування і в птахогосподарствах призначення дотримуються відповідних заходів біобезпеки.

7.11. Державний орган управління ветеринарної медицини контролює проведення знезараження транспорту, на якому перевозили птицю та птахопродукцію. Тару очищають, миють та дезінфікують, а дерев'яну та одноразову - спалюють.

7.12. У зонах захисту забороняється вивіз на поля посліду та підстилки без знезараження. Допускається перевезення посліду та підстилки в місця для їх складування та знезаражування згідно з Ветеринарно-санітарними правилами ([z0565-01](#)).

7.13. У зонах захисту забороняється проведення ярмарок,

виставок, базарів чи іншого скупчення птиці. Дика птиця, яка утримується у неволі, не випускається на волю з метою поповнення поголів'я дичини.

7.14. У птахогосподарствах і населених пунктах, розміщених у зоні захисту, все сприйнятливє поголів'я птиці щеплюють проти хвороби Ньюкасла залежно від напруги імунітету.

7.15. У зоні захисту необхідно дотримуватися заходів не менше 30 днів після закінчення проведення у зараженому птахогосподарстві очистки, миття та дезінфекції. Очистка та дезінфекція проводяться згідно з Інструкцією з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#)), патологічний матеріал направляється до державної лабораторії для визначення наявності збудника хвороби Ньюкасла.

7.16. У подальшому захисна зона приєднується до зони спостереження. Якщо при епізоотологічному розслідуванні було встановлено, що спалах хвороби викликаний інфекцією, але при цьому не має горизонтального поширення, тоді розмір захисної зони та зони спостереження можуть бути скорочені.

VIII. Ветеринарно-санітарні заходи в зоні спостереження

8.1. У зоні спостереження проводяться такі заходи: облік усіх птахогосподарств, які утримують птицю;

клінічний огляд усієї свійської птиці та за необхідності відбір проб для проведення лабораторних досліджень. Результати проведеного огляду повинні фіксуватися у спеціальному журналі; ізольоване утримання всієї свійської птиці; здійснюється контроль за переміщенням обслуговуючого персоналу, м'яса та яєць, транспортних засобів, призначених для перевезення м'яса птиці та яєць в межах зони; забороняється: переміщення свійської птиці, добового молодняку, яєць тощо за межі зони спостереження, проте допускається перевезення птиці на бойню за межі зони спостереження лише за рішенням відповідного головного державного інспектора ветеринарної медицини; переміщення інкубаційних яєць за межі зони нагляду, допускається перевезення в інкубаторій лише за рішенням відповідного головного державного інспектора ветеринарної медицини (перед відправкою яйця та тару дезінфікують).

8.2. Забій птиці проводиться у забійних підприємствах, розташованих у зоні спостереження. Отримані продукти забою зазначеної птиці зберігаються ізольовано та надалі використовуються для переробки під державним контролем та наглядом.

8.3. Ввезення добового молодняку та ремонтного молодняку птиці у вільні від птиці приміщення птахогосподарства зони допускається при наявності супровідних ветеринарних документів

від
державного органу управління ветеринарною медициною.

8.4. Допускається транзитне перевезення птиці через
зону
спостереження без розвантаження та зупинки лише за
рішенням
відповідного головного державного інспектора
ветеринарної
медицини.

8.5. Забороняється вивіз на поля посліду та підстилки без
їх
зnezараження.

Допускається перевезення посліду та підстилки в місця для
їх
складування та znezаражування.

8.6. У зоні спостереження забороняється:
проведення ярмарок, виставок, базарів чи іншого
скупчення
птиці;
випускати свійську та іншу птицю, яка розводиться у
неволі,
для поповнення поголів'я дичини.

8.7. Власники свійської птиці, птиці, що утримується
в
неволі, спортивних голубів подають інформацію
відповідному
головному державному інспектору ветеринарної медицини щодо:
свійської птиці та птиці, що утримується в неволі, яєць,
які
поступають у птахогосподарство чи вивозяться за його межі;
змагань та виставок, у яких беруть участь спортивні голуби.

8.8. Власники свійської птиці та птиці, що утримується
в
неволі, яєць, спортивних голубів подають на вимогу
державної
служби ветеринарної медицини інформацію щодо їх переміщення
та

торгівлі ними тощо.

8.9. У птахогосподарствах, які розташовані в зоні нагляду, проводять діагностичні дослідження на визначення наявності збудника хвороби Ньюкасла.

8.10. У зоні спостереження необхідно дотримуватися проведення заходів протягом 30 днів після проведення робіт з очистки та дезінфекції в ураженому хворобою Ньюкасла птахогосподарстві відповідно до Інструкції з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#)).

IX. Ветеринарно-санітарні вимоги щодо вакцинації птиці проти хвороби Ньюкасла

9.1. Відповідно до плану протиепізоотичних заходів Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України проводить профілактичну вакцинацію птиці проти хвороби Ньюкасла, у якому вказуються регіон та вид птиці, що підлягає обов'язковій вакцинації.

9.2. Для щеплення використовуються тільки ті вакцини, які погоджені з Держветфітослужбою України, зареєстровані в установленому порядку.

9.3. Придбання, виготовлення, зберігання, розподіл, продаж та

інші дії з вакцинами проводяться під державним наглядом та контролем.

9.4. Держветфітослужба України проводить нагляд та контроль за проведенням змагань та виставок спортивних голубів з метою недопущення до заходів птиці, не щепленої проти хвороби Ньюкасла.

9.5. Державними лабораторіями ветеринарної медицини здійснюється серологічний контроль напруги імунітету щодо хвороби Ньюкасла у птиці птахогосподарств, приватного сектору на 14-21 день після проведення щеплень.

Надалі кожну вікову групу птиці досліджують на наявність групового імунітету через кожні два місяці, направляючи в державну лабораторію ветеринарної медицини на дослідження 25 сироваток крові з кожного пташника / населеного пункту.

Перше дослідження молодняку на наявність антитіл проводять не пізніше 14-денного віку, а також через 3 тижні після щеплення.

У племінних птахогосподарствах здійснюють контроль за напругою імунітету птиці щомісяця.

9.6. Ведеться реєстраційно-облікова документація щепленої свійської птиці та іншої птиці, що утримується в неволі.

9.7. При виникненні спалаху хвороби Ньюкасла Держветфітослужбою України визначаються регіон та термін швидкої та системної вимушеної вакцинації визначеного виду птиці.

При цьому:

встановлюють види птиці, які повинні бути терміново вакциновані;

свійська птиця визначених видів, молодняк, який вилупився чи був ввезений в зону вакцинації, повинні бути вакцинованими чи терміново підлягають вакцинації.

9.8. Перед проведенням вакцинації птиці проводять її клінічний огляд та лабораторні (серологічні) дослідження з метою моніторингу епізоотичної ситуації.

9.9. Відповідний головний державний інспектор ветеринарної медицини може частково відмінити проведення заходів щодо вакцинації у визначених стадах, регіонах за умови, що вжиті всі необхідні заходи для забезпечення захисту здоров'я птиці та здійснюється періодичний серологічний контроль.

X. Ветеринарно-санітарні заходи при підозрі або підтвердженні захворювання на хворобу Ньюкасла голубів та птиці, що утримується в неволі

10.1. При появі підозри щодо інфікування збудником хвороби Ньюкасла поштових і спортивних голубів, птиці, що утримується у неволі, лікар ветеринарної медицини проводить епізоотологічне обстеження пташника, голуб'ятні, організовує відбір біоматеріалу, направляє його в акредитовану лабораторію ветеринарної медицини та сповіщає державний орган управління ветеринарною медициною.

10.2. Державний орган управління ветеринарною медициною організовує в птахогосподарстві, пташнику, голуб'ятні, у яких є підозра щодо захворювання поштових/спортивних голубів та птиці, що утримується в неволі, на хворобу Ньюкасла: здійснення державного контролю та нагляду; ізоляцію птиці, щоб ні один голуб, ні одна птиця, що утримуються в неволі, не могли покинути голуб'ятню чи пташника; виконання комплексу необхідних заходів згідно з розділом IV цієї Інструкції.

10.3. Вказані заходи проводяться, доки головним інспектором ветеринарної медицини не буде виключено підозру у захворюванні птиці на хворобу Ньюкасла.

10.4. У разі підтвердження захворювання поштових/спортивних голубів та птиці, що утримується у неволі, на хворобу Ньюкасла за рішенням ДНПК здійснюються заходи, що вважаються доцільними для локалізації, контролю та ліквідації хвороби.

XI. Очистка, дезінфекція інфікованого птахогосподарства

11.1. Під наглядом державної служби ветеринарної медицини проводяться заходи щодо очистки, дезінфекції та санітарної обробки птахогосподарства, інших матеріалів та речовин в них, які контаміновані або були контаміновані вірусом хвороби Ньюкасла, відповідно до Інструкції з проведення санітарної

обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#)).

11.2. Відразу після вивезення птиці на забій пташники, у яких

утримувалася птиця, всі частини споруд, територія навколо

пташника, обладнання тощо, які могли бути інфіковані збудником

хвороби Ньюкасла, дезінфікуються;

використаний дезінфектант повинен залишатися на поверхні не

менше 24 годин;

яйця, підстилка, послід, обладнання, інвентар, матеріали і

речовини, які контаміновані або могли бути контамінованими вірусом

хвороби Ньюкасла та які неможливо гарантовано знезаразити,

знищуються;

у подальшому всі об'єкти обробляються миючими засобами і

дезінфікуються згідно з Інструкцією з проведення санітарної

обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів

птахівництва ([z0813-07](#)).

Через 7 днів санітарну обробку проводять повторно.

11.3. Очистка, дезінфекція боень, транспортних засобів,

прикордонних інспекційних постів, інших матеріалів та речовин, які

контаміновані або могли бути контамінованими вірусом хвороби

Ньюкасла, проводяться під наглядом державного органу управління

ветеринарною медициною.

11.4. Для дезінфекції використовуються препарати, які

zareestrovani v Ukraini i rekomendovani dlya cix cilей, zgidno z iix nastanovami iz zastosuvannya.

XII. Pravila bezpeki dlya obslugoвуюchogo personalu v neblagopoluchnix ptahogospodarstвах

12.1. Obslugoвуючий personal pri provedenni karantinnix, sanacijnix zaxodiv u neblagopoluchnix punktah na xvorobu Nyukasla, znicenня zabitoї, xvoroї ptiци, inshix robot, pov'язaniх z kontaktom iz zaraznim materialom, повинен dotrimуватися vстановлених правил техніки безпеки.

12.2. Obov'язkovo provodиться roz'яснювальна робота щодо dotrimання osobistoї гігієни серед personalu, який пов'язаний z ліквідацією спалаху правил інфекційної хвороби.

12.3. Pracivniki ptahogospodarств відповідно до Pereliku професій, виробництв та організацій, pracivniki яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2001 N 559 ([559-2001-п](#)), повинні регулярно проходити медичний огляд, dotrimуватися санітарного режиму на підприємстві та правил osobistoї гігієни.

12.4. Obslugoвуючий personal zabezpečується мийними та дезінфекційними засобами, спеціальним одягом, індивідуальними

засобами захисту (респіраторами, окулярами, рукавичками, спецодягом, спецвзуттям), які запобігають інфікуванню.

12.5. Після проведення ветеринарно-санітарних робіт обличчя та руки необхідно вимити теплою водою з милом, руки продезінфікувати.

12.6. Спецодяг та спецвзуття після кожної зміни знезаражують у параформаліновій камері чи іншим методом, разовий одяг спалюють.

12.7. Особи, що працюють із деззасобами, повинні дотримуватись правил особистої гігієни.

При проведенні аерозольної дезінфекції та використанні препаратів, що подразнюють слизову оболонку очей та органів дихання, працювати дозволяється тільки в протигазах або респіраторах та захисних окулярах, а при контакті з концентрованими розчинами необхідно користуватися гумовими рукавичками.

12.8. В аптечках першої допомоги повинні бути нейтралізуючі розчини дезінфекційних речовин, що використовуються в кожному окремому випадку.

12.9. Для роботи з хворою, інфікованою птицею не допускаються особи, які перенесли важкі захворювання, хворіють хронічними хворобами органів дихання або імунної системи, особи з ознаками

будь-яких хвороб або нездужання, старші 65 або які не досягнули 18 років, вагітні жінки.

12.10. Працівники птахозабійних підприємств забезпечуються засобами індивідуального захисту (масками, спецодягом, засобами гігієни), а також організовується їх щоденний клінічний огляд з обов'язковою термометрією.

12.11. Всім особам, зайнятим у проведенні спеціальних заходів з ліквідації хвороби Ньюкасла, рекомендується проходити щоденний медичний огляд з обов'язковою термометрією.

12.12. Палити та вживати їжу дозволяється тільки у визначених для цього місцях.

Заступник
Міністра аграрної політики
та продовольства України
О.В.Сень